

Omul-Șaraiman și visele lui Răzvan Măzilu

A reușit să îndrăgostească România de dansul contemporan, explorând stiluri muzicale dintre cele mai neașteptate, de la electro-pop și tango până la rock și cabaret. Cât de puternic vorbește „Șaraiman” - o combinație inedită de dans, stand-up comedy și muzică lăutărească - despre destinul artistic al lui Răzvan Mazilu?

de Diana-Florina Cosmin

Aș vrea să-mi spui ce anume ai ratat în viață, iar noi să te filmăm și să integrăm clipul într-o campanie virală de teasing. Cam așa a sunat propunerea venită din partea lui Răzvan Mazilu și a echipei sale, în pregătirea spectacolului „Șaraiman”, a cărui premieră a avut loc cu câteva zile în urmă, pe 26 aprilie. Faptul că, preț de câteva secunde, m-am blocat în fața perspectivei de a-mi mărturisi eșecurile (sau măcar unul dintre ele) în fața lumii întregi m-a făcut ulterior să privesc dintr-un unghi complet diferit dialogul cu Răzvan pe marginea spectacolului și a resorturilor interioare care l-au adus din imaginația artistului în fața spectatorilor Teatrului Odeon. „Șaraiman vorbește despre mai multe lucruri, dar în primul rând despre ratare”, explică Răzvan. „Nu ai cum să nu te întrebi cum ar fi arătat viața ta dacă ai fi făcut cu totul alte alegeri în diferite momente, atât personal cât și profesional”. Nu adresarea întrebării este partea grea, ci curajul de a-ți da singur un răspuns.

Dacă Răzvan ar trebui să-și enumere propriile momente de răscruce, cel mai important ar fi cel în care i s-a acordat premiul de interpretare al Operei Naționale din Paris, la Concursul Internațional de Balet. Se întâmpla în 1996, iar distincția i-a adus și o mulțime de propuneri de proiecte, posibile trambuline către o carieră internațională de succes. A ales să se întoarcă în România, pentru că avea de montat spectacolul de licență la Universitatea de Artă Teatrală („Dama cu Cameliile”, cu Maia Morgenstern), dar și pentru că în acel moment părea că lucrurile se îndreaptă și la noi în direcția cea bună. „Eram o generație pusă pe treabă și credeam că vom schimba totul din temelii”, recunoaște Răzvan, „că vom ajunge în scurt timp la un sistem cultural normal, exact ca în afară”. Aproape 20 de ani mai târziu, dansul cult românesc se confruntă cu aceleași obstacole de la mijlocul anilor '90: absența unui sistem de învățământ performant și a condițiilor de lucru, lipsa unor companii de dans, limitarea subvențiilor. Trăgând acum linia, Răzvan își dă seama că în decizia sa

Un spectacol de dans contemporan și stand-up comedy

fundatia
performa

SARAIMAN

cu Răzvan

Stand-up Dan

Mazilu

comedy cu

Badea

Un concept de
Răzvan Mazilu

Muzica:
Romica Puceanu

Coregrafia:
Nadar Rosano
(Israel)

Dramaturgie coregrafică:
Gina Șerbănescu

Asistent coregrafie:
Silvia Călin

de a se întoarce în țară a cântărit într-o oarecare măsură și factorul „ratat”, mai exact teama de a nu da notorietatea proaspăt-dobândită în România pe statutul de anonim talentat într-un oraș precum Parisul, în care toată lumea încearcă să demonstreze ceva. „Aici nu aveam doar un nume, ci și oameni care aveau încredere în mine”, mărturisește Răzvan. „Îmi doream să deschid ușile către dansul contemporan, să-l popularizez pe înțelesul tuturor românilor”. I-a reușit pe deplin, pentru că spectacolele lui fac săli pline de ani de zile, însă unele întrebări se încăpățânează să nu cedeze, nici măcar în fața succeselor. Mai ales eterna și obsedanta „Dar dacă...?”.

Spectrul ratării este cea mai apropiată temă a românilor, nu doar din cauza sistemului pe alocuri disfuncțional, ci și pentru că șansele de a-ți demonstra talentele în fața lumii întregi sunt mai mici atunci când vii dintr-o țară semi-necunoscută, din Europa de Est. „Asta deși în regiunea noastră se întâmplă adesea lucruri mult mai interesante artistic, care sunt preluate apoi și de către alții”, crede Răzvan. Pentru că artiștii din Europa de Est simt nevoia să demonstreze mai mult decât ceilalți, ei vin și cu o combustie interioară mai bogată, care îi face să exceleze pe domeniile lor.

Comicul Dan Badea are un moment de stand-up în cadrul spectacolului exact pe această temă, a norocului sau ghinionului asociat apartenenței la un anumit spațiu geografic și, la o analiză mai atentă, însăși Romica Puceanu poate fi un exemplu: deși timbrul său a fost comparat adesea cu al Cezariei Evora, faptul că s-a născut în România nu i-a dat șansa de a fi „vândută” publicului și promovată internațional asemenea celei dintâi.

„Chiar dacă reușești să-ți demonstrezi ani la rând valoarea și faptul că ești o voce pe domeniul tău, în România pare că în fiecare dimineață o iei din nou de la capăt”, sintetizează Răzvan. La aproape 39 de ani – o vârstă la care alți dansatori s-au retras demult – Răzvan continuă să se (re)descopere pe sine și să-și perfecționeze arta, odată cu fiecare spectacol. „Dansul este o profesie a tinereții”, recunoaște el, „dar cu cât atingi un grad mai mare de maturitate și de înțelegere a vieții, cu atât simți cum creativitatea și-a ajuns la un preaplin și vrei să exprimi tot mai multe, să-ți descoperi alte fațete, să încerci neîncercatul”.

Răzvan a făcut regie, coregrafie, creație de costume și a experimentat felurite forme și stiluri de dans, dar recunoaște că a mai avut o teamă de-a lungul carierei, care ar putea echivala cu o formă indirectă de eșec. „Simt că aș fi putut să dansez mai mult, să fac chiar și mai multe spectacole, dar mi-a fost mereu teamă de epuizarea resurselor și a forței”, mărturisește el. „Cred că și pierderea de timp este tot un fel de ratat, pentru că trebuie să profiți de orice zi, de orice conjunctură și de orice artist mare pe care-l întâlnești în drumul tău”.

„Șaraiman”, denumit astfel după melodia cu același nume din folclorul lăutăresc autentic, reprezintă o îmbinare surprinzătoare între dansul contemporan, în interpretarea lui Răzvan Mazilu (pe o coregrafie realizată de israelianul Nadar Rosano), momentele de stand-up ale comicului Dan Badea și muzica Romicăi Puceanu. Aceasta din urmă făcând parte de mulți ani din universul muzical al lui Răzvan, mai exact din copilărie, când a descoperit în casă prima casetă audio cu muzică de petrecere. „Pe atunci,

gustul meu estetic aflat în formare îmi spunea că trebuie să refuz acest gen de muzică”, își amintește Răzvan, „dar cu timpul am început să am o altă relație cu tot ce înseamnă autenticitate”.

Cu influențele ei oriental-balcanice, deopotrivă hulite și aclamate, muzica lăutărească autentică are o sinceritate și o profunzime nuanțată a mesajului, care nu te poate lăsa indiferent. E o filozofie amară a vieții, un haz de necaz cu iz de nostalgie care, transpus pe un timbru cald, cum este cel al Romicăi Puceanu, vorbește despre lucruri universale valabile și unanim experimentate. O iubire ratată, un drum greșit, o șansă care nu s-a concretizat în nimic, un tren pierdut, o tentativă îndrăznească sfârșită în eșec. „Într-un fel cu toții conviețuim cu ratarea, chiar și multe dintre întâlnirile noastre zilnice sunt șanse ratate de a face ceva constructiv”, crede Răzvan. „Ne-am obișnuit să facem mereu media între ce am vrut și ce am obținut până la urmă”.

Însuși enigmaticul termen „Șaraiman” – undeva la intersecția dintre limba turcă și rromanes – poate însemna lucruri diferite pentru fiecare dintre noi. Ar putea fi, desigur, doar un refren, o formă de „la la la” cu aer oriental. La fel de bine ar putea denumi un fel de „Zburător” sau de „Demiurg” (de unde și basmul moldovenesc „Omul-Șaraiman și zmeii”), ar putea fi considerat un sinonim atipic pentru „zarvă” sau „scandal” ori, mai plauzibil, ar putea desemna o fatalitate care planează amenințător, ca un destin inevitabil. După săptămâni de repetiții pe muzica Romicăi Puceanu, lui Răzvan îi vine mai ușor să-l identifice cu ideea de

blestem de dragoste, îndreptat cu amărăciune, dar și cu o ultimă brumă de speranță, asupra celui care este așteptat și nu vine („*De te-ar bate, de te-ar bate, dragostele mele toate/Dragostele mele toate, Șaraiman și Șaraiman*”).

Tocmai faptul că nu există unanimitate în privința etimologiei lui Șaraiman l-a determinat pe Răzvan să-i încredințeze numele specta-

colului. „Fiecare îl poate investi cu propriile înțelesuri, în funcție de starea de spirit, exact ca în dansul contemporan”, explică el. „Spectatorul trebuie să fie deschis și să nu se aștepte să primească totul de-a gata, ci să proceseze singur în funcție de ceea ce vede și simte de pe scenă”. Aproape întotdeauna, ceea ce se întâmplă pe scenă este mai puțin despre interpreți și mai mult despre public, pentru că fiecare descifrează și percepe altceva, în funcție de propriul bagaj de emoții.

De când a început să vorbească public despre spectacolul „Șaraiman”, Răzvan aude la nesfârșit același lucru: că este un proiect extrem de original și de „cool”, în ton cu ceea ce se cere în artă în momentul de față. „Nu mi-am propus deloc să fiu la modă, am mers doar pe instinct”, explică el, „iar instinctul mă trădează de foarte puține ori”. Dacă pentru majoritatea oamenilor media aritmetică dintre așteptările lor și forma concretă a acestora dă cu minus, Răzvan se poate considera un norocos. Deși cele mai multe dintre spectacolele sale au fost proiecte de pionierat, complet originale și nemaiîncercate până atunci, reacțiile oamenilor i-au depășit toate speranțele cu care pornise la drum. E un altfel de bilanț, imposibil de asimilat cu o enumerare de premii sau de proiecte bifate, dar care reprezintă aproape totul pentru percepția unui artist despre sine însuși. „Adevărul îl știi doar când rămâi singur cu tine, cu proiecțiile și visele tale”, zâmbește Răzvan. „Doar atunci când pui în oglindă ceea ce ți-ai fi dorit și ceea ce a ieșit până la urmă...”. ■